

פחד דוד

פרשת
שופטים
ו' אלול
תשפ"א

1089

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל

בנשיאות בנש"ק מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

בן הצדיק המלו"ץ רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלו"ץ רבי חיים פינטו זיע"א

ירושלים תל אביב חיפה באר שבע

הדלקת נרות 6:49 | 7:05 | 6:59 | 7:08

מוצאי שבת 8:02 | 8:04 | 8:05 | 8:03

רבינו תם 8:41 | 8:43 | 8:45 | 8:42

הילולא דצדיקא

- ו - רבי נעים בן אליהו
- ז - רבי אריה לייב לאפיאן
- ח - רבי יחיא עמר
- ט - רבי צדוק הכהן מלובלין
- י - רבי פנחס שפירא מקוריץ
- יא - רבי שלום יוסף מרוזין
- יב - רבי אהרן אלקסלסי זיע"א

המעוניין לקבל את העלון בדוא"ל
ישלח הודעה: mld@hpinto.org.il

משכיל לדוד

שופטים ושופטים לפה האדם

מור אבי זכר צדיק וקדוש לברכה, היה שומר על עיניו בצורה נפלאה, הסייגים והשומרים ששם לעיניו היו מעל השגת בן אנוש ממש. אולם במשך כל חייו הקפיד ביותר לשים גם שומרים לפיו, ולא רק שלא דיבר לשון הרע ורכילות, הס מלהזכיר דיבורים כאלו בסביבתו, אלא אפילו שמץ של שקר לא עלה על פיו, גם במקרים שרגילים אנשים להקל ולהורות היתר לעצמם.

זכורני שכאשר עלה אבא זצ"ל ממרוקו לארץ הקדושה, היו באמתחתו כסף וזהב עבור נדוניית כל בנותיו. החוק במרוקו אסר להוציא כסף מתחומי המדינה, אולם אבא ז"ל לא ידע מחוקים אלו, ולכן לא החביא את כספו וזהבו, אלא הניחם במזוודה קטנה יחד עמו.

כאשר עמד בתור הדרכונים, עמד אחריו יהודי שידע שיש ברשותו כסף וזהב, והוא אמר לאבא בטרנויה ובזולול רב שהוא מקווה שבעבורו לא יתעכבו כל נוסעי המטוס. אולם אבא השיב לו שלא ידע שהדבר אסור, ואם כך גזרה חכמתו יתברך ולא יאשרו לו להוציא את ממונו, הוא ישאיר את כספו כאן ויעלה כעני מרוד לארץ ישראל.

ואכן, כאשר הגיע תור אבא זיע"א להגיש את המסמכים, שאלו הפקיד אם יש באמתחתו כסף או זהב, ואבא השיב בביטחון מלא שיש לו כסף וזהב והצהיר על כל הכספים הנמצאים עמו בלי להחסיר מאומה. שאלו הפקיד אם אינו יודע שהדבר אסור, ואבא זיע"א השיב לו שלא ידע זאת, ואם החוק מחייבו להשאיר את ממונו כאן, זה מה שיעשה, כי לא התכוון כלל לעבור על חוקי המדינה.

הפקיד קרא לממונה עליו, והלה פתח את המזוודה וספר ומנה את כל תכולתה, וראה שאבא לא הסתיר מאומה, על הכל הוא הצהיר בפני הפקיד. ה' עזר ואבא נשא חן בעיניו, והוא סגר את המזוודה, נתנה ביד אבא איחל לו נסיעה טובה, ואמר לו שיכול להמשיך ללינון המטוס.

כאשר הגיע תורו של היהודי שעמד אחריו בתור, גם אותו שאלו אם יש לו על מה להצהיר, בתחילה אמר שאין לו, אבל לאחר שראה שאת אבא זיע"א שחררו עם כספו למטוס, החליט שהוא כן יצהיר על הכסף שהוציא שלא כחוק.

הפקיד שוב קרא לממונה עליו, אבל כעת הוא החמיר עמו מאוד, לקח אותו לחקירה, ורק אחרי שלש שעות שחררו אותו ללא כספו הרב שהביא עמו. האמת שהיתה בפי אבא הצילה אותו, ואילו היהודי שחשש מעיכוּב הטיסה וזלזל בכבוד הצדיק, נענש על כך, ודווקא הוא זה שגרם לעיכוּב הטיסה.

בדור האחרון יד היצר הרע שולטת בכלום, אם ידע האדם פעם שכדי לחטוא הוא צריך לצאת לרחוב, או להיכנס לקולנוע וכד', היום יכול הוא לשבת בבית המדרש, לשמוע שיעור תורה, והקולנוע נמצא בכיסו. עלינו לעשות סייגים וגדרים כדי שלא ניכשל, ואחרי שהכנסנו את המכשירים הללו לכיס, שוב אין לנו כל שומר ומגן שלא נחטא.

לכן חייב כל אדם לסלק את היצר מכיסו, להתרחק מן הכיעור ומן הדומה לו עד כמה שידו משגת, וגם אז צריך הוא תפילות ורחמי שמיים גדולים שהיצר הרע לא יצליח להכשילו בחטאים הנמצאים בכל פינה ובכל מקום.

"שופטים ושופטים תתן לך בכל שעריך אשר ה"א נתן לך לשבטיך ושפטו את העם משפט צדק" (דברים טו, יח)

השל"ה הקדוש (ריש פרשת שופטים) מבאר שהפסוק מדבר על שערי גופו של האדם, הפה, האוזן וכדו', שהאדם צריך להעמיד שם שופטים לבל יכנסו בתוכו דברים האסורים, שלא יאכל מאכלות אסורות, שלא ישמע דברים אסורים וכן הלאה.

אותם שופטים ושופטים לשערי הגוף הינם אותם סייגים וגדרות שהאדם מציב לעצמו. אחרי שהאדם כבר רואה את המראה האסור, קשה לו מאד להשפיל את עיניו, ובפרט כשהוא ברחוב וישנם הרבה אנשים סביבו, ואם ילך בהשפלת העיניים ייראה כמשוגע. אלא צריך לעשות לו סייג וגדר שירחק אותו מהניסיון, שיחליט שלא ילך ברחובות בהם הפריצות גדולה, שלא ישב בחברת אנשים הידועים כמחרחרי ריב ומדון, ומדברים לשון הרע, וכן הלאה על זה הדרך. כך לא יגיע לידי הניסיון כלל, כי השומר והשומר עצר אותו קודם שנכנס לאזור המסוכן.

אולם על כל בא אחד לדעת שאותם שומרים ושופטים צריכים לעבור גם בצורה הפוכה, ולשמור על האדם שכשם שלא תכנס לתוכו העבירה, כך גם שלא יצא מתוכו העבירה. פעמים רבות יש לאדם יצר גדול לספר לשון הרע לחברו, או סיפור ששמע ורוצה לספרו לחברותא באמצע הלימוד ולבטלו מתורה, ועוד כהנה עבירות רבות היוצאות מתוך האדם. השומרים והשופטים צריכים לשמור עליו שיבלום את פיו וישמור בתוכו את כל המפריעים והאיסורים ולא יוציאם החוצה לעולם.

בספר 'תנועת המוסר' (ח"א כו) מובא בשם מרן רבי ישראל מסלנט זיע"א, שאמר שקל יותר ללמוד את כל הש"ס מלתקן ולעקור מידה רעה אחת בגופו של האדם. ואם הדבר כך, חייב כל אדם להעמיד שומר ושופט בשערי גופו, כי לעקור את המידות הרעות יקשה עליו מאד, אולם יכול לרסן אותם ולהשקיט אותם באופן שלא יפרצו החוצה.

בני ישראל במצרים היו שקועים במ"ט שערי טומאה, ומיד כשיצאו ממצרים החלו לתקן את טומאתם, ובמשך ארבעים ותשעה יום עלו לדרגת קדושה גבוהה, עד שהגיעו למ"ט שערי קדושה ביום מתן תורה. ולכאורה אם מידה אחת קשה יותר מללמוד את כל התורה כולה, אם כן כיצד הצליחו עם ישראל לתקן בכל יום שער טומאה אחד, ולהיכנס כנגדו לשער קדושה אחד.

ונראה לבאר, הגמרא אומרת (ברכות לד, ב) שבמקום שבעלי תשובה עומדים, אין צדיקים גדולים עומדים. הסיבה לכך היא כי אותם בעלי תשובה לא רק שהגיעו לדרגה שהגיעו, אלא היו צריכים לבטל את מידותיהם הרעות ולבטלם, וכפי שהסביר מרן ר' ישראל מסלנט זיע"א, לבטל מידה רעה קשה שבעתים מלעלות בדרגות הקדושה, ולכן מעלתם של בעלי התשובה גדולה היא משל הצדיקים הגדולים ביותר.

בני ישראל שעמדו לפני קבלת התורה, היו צריכים להיות בדרגת קדושה הגבוהה ביותר שקיימת, ולכן נתן הקב"ה סייעתא דשמיא גדולה לאותו דור דעה, שיעלו דווקא ממ"ט שערי טומאה, ויבטלו בכל יום מידה רעה אחת מלבם, ויכנסו לשער טהרה אחד, כך תהיה דרגתם יותר מצדיק גמור שהגיע לדרגה המ"ט בשערי הקדושה, כי הם היו בעלי תשובה ששברו מידותיהם והתעלו לאן שהתעלו, וכידוע לבעלי תשובה קשה יותר להתמודד עם היצר הרע שדואג להזכיר להם בכל עת את עוונותיהם הישנים, וצריך עמל גדול שלא להישבר ושלא להישמע לעצות היצר.

במסילה נעלה

שביבי אמונה ובטחון מפקנסו של מו"ר הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

דברי חכמים

פרפראות לפרשה

משולחנם של חכמי התורה

ומה אנו שוכחים בזמן קבלת עול מלכות שמים?

בעיצומו של המסע הגדול במדבר, בני ישראל מקבלים את ההוראה המתייחסת לרצון העם להמליך עליהם מלך, כפי שאכן אירע בימיו של שמואל הנביא, כנאמר (דברים יז, יד) כי תבא אל הארץ אשר ה"א נתן לך וירשתה וישבתה בה ואמרת אשימה עלי מלך ככל הגוים אשר סביבתי".

המלכת מלך אינה אירוע של מה בכך. תחילה יש להבין ולהפנים את מהות המלכות ובמקביל לקבל את עולה של המלכות וסמכותה. אם כך הדברים אמורים כלפי מלך בשר ודם, על אחת כמה וכמה כשהמדובר בהמלכתו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

בספר 'תפארת אדם', כותב רבי מיכל שלפוברסקי זצ"ל, ראש ישיבת 'תפארת צבי', "פעמיים בכל יום קורין אנו פרשת קריאת שמע, שעניינה קבלת עול מלכות שמים. האם אכן מקבלים אנו על עצמנו עול מלכות שמים?

ידוע שאבי תנועת המוסר, מרן רבי ישראל סלנטר זצ"ל, היה אומר שהאדם יכול להמליך את הקדוש ברוך הוא על ארבע רוחות השמים ושבעה רקיעים ואף על כל העולמות כולם, ורק נקודה אחת קטנה הוא שוכח - להמליך את הקדוש ברוך הוא על עצמו, לקבל עליו עול מלכות שמים.

ובאמת, עלינו לדעת כי התחזקות בפרט זה של קבלת עול מלכות שמים כראוי, יש בה גם כן הכנה גדולה לקראת עבודת המלכויות, שהיא עיקרו של יום ראש השנה".

רבי מיכל מוסיף ומספר שם, כי פעם ישבו חבר תלמידים אצל הגאון הצדיק רבי לייב חסמן זצ"ל, משגיח ישיבת חברון ובעל ה'אור יהל', והוא פנה אליהם ואמר: "שימו לב, אני אקרא בפניכם קטע מהסידור, ואתם תאמרו לי מה החסרת".

הוא פתח את הסידור וקרא קטע מברכות קריאת שמע: "וכולם מקבלים עול מלכות שמים זה מזה", ומיד שמו השומעים לב שהוא דיגל על התיבה: "וכולם מקבלים עליהם".

"זה מה שרציתי לשמוע! הפטיר רבי לייב, ואחר כך הוסיף: "ובאמת תמיד קשה לי, לצורך מה ראו להוסיף כאן את תיבת 'עליהם'? וכי חסר משהו בתוכנו של הנוסח כפי שקראתי בפניכם?"

"כך, סיים רבי מיכל, ביקש רבי לייב להמחיש את ההדגשה שעיקר התכלית בפרשת קריאת שמע היא, שכל אחד יקבל על עצמו עול מלכות שמים".

זהירות מהלבנת פנים

ארע עמי שהגעתי פעם לחתונה באיחור, וראיתי רבנים רבים שיושבים במזרח אחרי שכבר אכלו את מנת הדגים. כיוון שבעל השמחה הורה למלצר להביא גם עבורי מנת דגים, חשבתי שעד שיגיעו הדגים אשתה כוסית 'לחיים' עם החתן מבקבוק היין שעמד שם על השולחן.

הרב שישב לצדי אמר לי שאין על היין הכשר טוב, ואני התבוננתי וראיתי שיש עליו הכשר של רב מסוים שישב בעצמו בשולחן המזרח. הבנתי מיד שיש כאן חשש של הלבנת פנים לאותו רב שלא שותים מיינו, והחלטתי שניתן לסמוך על הכשרו ולשתות מיינו כי הכרתי אותו כאדם ירא שמים. מזוגתי לעצמי אפוא כוס מבקבוק היין, בירכתי 'הגפן', ושתיתי את כל הכוס.

הרב נותן ההכשר שהתבונן במה שעשיתי חייך חיוך גדול

של סיפוק והנאה, והבנתי שעשיתי את המעשה הנכון, כי עד רגע זה כולם התבוננו בהכשר ולא שתו, והיתה לו עגמת נפש גדולה מכך.

לאחר כמה רגעים הובאה לי צלחת וראיתי שאין בה דגים, שאלתי בצחוק האם נגמרו הדגים, ובעל השמחה שהיה חיוור כולו אמר לי שהדגים כלל לא נגמרו, אלא נמצא חשש שהדגים לא היו כשרים כלל, וב"ה אני נמנעתי מלאכול אותם...

באותה שעה חשבתי לעצמי שהנה אותם רבנים שלא הקפידו מעלבוננו של היושב לצידם, הם הם שנכשלו ואכלו בשוגג דגים אסורים, ודווקא אני שחשתי לכך ולא הלבנתי את פניו, שמר הקב"ה על פי שלא אכניס דבר טומאה לפי. כי מי שנוהר מלעבור עבירה, הקב"ה שומר עליו שלא יעבור על עבירות אפילו בשוגג.

במה מפטירין

הפטרת השבוע:

"אנכי אנכי הוא מנחמכם" (ישעיה נא)

הקשר לשבת:

הפטרה זו היא אחת משבע שבתות של נחמה שמפטירין החל משבת שאחרי תשעה באב.

נצור לשונך

תולה ארץ על בלימה

היתר ניחום מושפלים

מותר לדבר בגנותו של אדם שהשפיל אחרים בדברים, כדי לנחם את המושפל. אפשר להקטין את כאב העלבון כאשר מבהירים לנעלב שהמעליב אינו שיא התבונה או הנימוס, שדבריו היו דברי שטות ושאנשים אינם מתייחסים אליו ברצינות. לאחר מכן, חשוב יהיה לסייע לנעלב להבין את טבעו ואת בעיותיו של המעליב, כך שהוא יוכל ללמוד כיצד להסתדר עם אותו אדם תוך מניעת הישנות עלבונות מסוג זה.

מן האוצר

ממשנתו של מו"ר הגה"צ
רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

האדם מוכרח להתרחק ממקום ניסיון

הנה מעלת האדם נמדדת ביכולתו להציב לעצמו שוטרים אשר יגנו בעדו וישמרו עליו מפני העבירה. ואם כבר נכשל וחטא, הרי שיש לו להציב כנגדו שופטים אשר ישפטוהו על מעשיו הרעים ויעוררוהו לתשובה. נאמר (קהלת ז, כ) 'אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא', נמצאנו למדים שגם הצדיק לעיתים נופל ונכשל, ועל אחת כמה וכמה שאדם מן השורה - בא לידי חטא ועוון. וחובתו של כל אחד לשוב על חטאיו הרעים, וחלילה לו מלהחזיק בידיו עבירות מבלי לעשות עליהן תשובה, שבעוד והקב"ה מבין שהאדם נפל בעצת יצרו הרע ובא לידי מכשלה, אין הוא נושא וסולח עונו של אדם שאינו מתעורר לשוב בתשובה

ציוותנו התורה "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שערך", והנה יתבונן כל אדם בעצמו במה יש לו להתחזק ולשמר עצמו, מהי הנקודה החלשה שלו אשר יש לו להציב כנגדה שופטים ושוטרים על מנת שחלילה לא יבוא לידי מכשלה. וזוכר אני שפעם בא אלי אדם נשוי אב לעשרה ילדים, ואמר לי שבמקום עבודתו יש אינטרנט שהשימוש בו גורם לו לירידה רוחנית עצומה, וביקש ממני עצה כיצד יוכל להתגבר על עצמו שלא להתדרדר מבחינה רוחנית על ידי כלי משחית זה. ואמרתי לאותו אדם שדבר ראשון עליו לעזוב את מקום עבודתו, ולמרות שפרנסתו תהיה מוטלת בספק, יש לו בראש ובראשונה לשמור על עצמו שנשמתו לא תאבד חלילה.

וברי הוא שכשם ששוטרים בודדים אינם יכולים להגן על עיר שלימה מלאת פרצות, כך גם בלתי אפשרי להתגבר על היצר הרע במקום מלא פיתויים ומראות אסורים. ולכך מוכרח האדם להרחיק עצמו ממקום של ניסיון, היות ואינו יודע אם יש לשוטריו ולשופטיו מספיק כוח לשמור ולהגן בעדו מפני העבירה.

וזו הסיבה שאומרים אנו בתפילה (ברכות השחר) "ואל תביאני לידי ניסיון", היות ולעיתים אותו ניסיון עלול להביא את האדם לידי ביזיון כיון שאין לו מספיק כוח ויכולת לעמוד בגבורה מול כל הפיתויים העוטפים אותו. ולכך טוב יעשה האדם אם יזהה מבעוד מועד את נקודות החולשה ואת הפרצות המקיפות אותו. וייקח עצמו למקום בטוח יותר, שם יוכל להציב כנגדו את שופטיו ושוטריו שישמרו ויגנו בעדו.

שבת שבתון

- א. כשמברכים שהחיינו בברכת הקידוש של ליל ראשון של ראש השנה, נכון לכיון גם על קיום המצוות של שנת השמיטה.
- ב. אין לעשות פעולות דרך סגולה כדי שהארץ תוציא פירות בשנה השביעית. ואמנם פעולה שהיא בדרך סגולה מותרת בשינוי כדי ל'אברוי' (=השבחה, בארמית. במלה זו מכנים את המלאכות הנעשות במטרה להשביח ולהצמיח את הצומח, והן האסורות בשנה השביעית. להבדיל ממלאכה המוגדרת כ'אוקמי' =קיום בארמית. במלה זו מכנים את המלאכות הנעשות במטרה לקיים את הצמח שלא ייזק או יתייבש, באופן המאפשר להמשיך ולקיים את הצומח שהיה כבר גדל מלפני השנה השביעית).
- ג. מותר להתענות או להתפלל על כך שירדו גשמים בשנה השביעית.

פניני הפרשה

כמה קשה השוחד

"כי השחד יעור עיני חכמים" (דברים טז, יט)

על כוחה העצום של מתת שוחד, מובא במדרש תנחומא מסר נוקב. אמר רבי ישמעאל בן אלישע: בוא וראה כמה קשה השוחד!

פעם אחת בא אדם אחד, והביא לי ראשית הגז. והיה לו דין לפני הדיין. ואני הייתי עומד שם לצד אחד, ואמרתי: אם יטעון לפני הדיין כך וכך יזכה בדין. והייתי מצפה לזכותו, אף על פי שלא נתן לי אלא משלי - מתנת כהונה, ולא שוחד היה. ונתקרב ליבי עמו כל זמן שראיתיו. ואף על פי שהלך לבית דין הייתי שואל עליו אם זכה אם לאו.

להודיעך כמה קשה השוחד, שמעוור את העיניים.

והרי דברים קל וחומר: ומה אני שהביא לי משלי, ומשלי נטלתי, הייתי מצפה לזכותו, הנוטל שוחד על אחת כמה וכמה.

בזכות הכס"א ישב על כסא ה'

"והיה כשבתו על כסא מלכותו" (דברים יז, יח)

לפירושו של רש"י "אם עשה כן, כדאי הוא שתתקיים מלכותו", כתב הרב 'כלי יקר' רמז נפלא.

כי הנה ראשי תיבות של המילה 'כסא' הם; כ'סף ס'וס א'שה.

ובא הכתוב לרמז שבזכות שיהיה המלך נוהר בשלשת אלו, יזכה אפוא לישוב על כסא ה'.

שתי תורות - שתי הנהגות

"וכתב לו את משנה התורה הזאת על ספר" (דברים יז, יח)

"שתי ספרי תורות, אחת שהיא מונחת בבית גנזיו, ואחת שנכנסת ויוצאת עמו" (רש"י).

לכל מלך בישראל, מציין ה'כתב סופר', צריך שיהיה לו שתי תורות; אחת המונחת בבית גנזיו, לו לעצמו, היינו שיהיה בתורה לכל פרטיה, בדקדקנות יתרה. והאחרת שתצא עמו אל העם. היינו; כלפי העם עליו להתנהג בנחמנות ולפנים משורת הדין.

משפט צדק?

רק לאחר שתנסה לחוש את הזולת ולהבין את עומק מצבו

רבים וטובים מבני ירושלים רתחו וגעשו.

על מה ולמה?

נדוע כי נמצא בעל מכולת באחת משכונותיה של העיר שהעז להותיר את חנותו פתוחה בליל השבת וביום השבת. חילול שבת בפרהסייה בימים שבהם היה זה מחזה נדיר.

בני ירושלים של אז, לא ישבו בחיבוק ידיים ובאו למחות במוכר שמפר את קדושת השבת. אלא שבעל המכולת סירב להקשיב. הקופה שלו סיפקה ביום השבת רווח גדול שעליו התקשה לוותר. ומאחר ולא היה בעל המכולת דגן איש חלש אופי, לא פחד מן האיזמים, לא השתכנע מההסברים והקשיב רק לקול המעות שצלצלו בקופתו.

באחד מערכי השבתות בשעת צהרים מוקדמת, נכנס למכולת יהודי נשוא פנים וישיש, כל דרדק בירושלים הכירו היטב, וגם התושבים שלא שמרו תורה ומצוות שמרו לו בלבם פינה חמה ואוהדת, לא היה שייך שלא לאהוב אותו: הגאון הצדיק רבי אריה לויין. רב האסירים, שדאג לכל יהודי באשר הוא באותה אהבה ומסירות. רבי אריה נכנס אל המכולת והתיישב על כיסא בפניה רחוקה מעט, כאשר פניו נשואות אל עבר הקופה, היכן שעמד בעל המכולת ושירת את הלקוחות. השעה הייתה מוקדמת יחסית וחלק מן הלקוחות אף קנו מצרכים אחרונים לשבת מלכתא.

אט אט נטו קרניה של החמה לפאתי מערב ורבי אריה עודנו יושב ומביט במוכר. המוכר שסבר בתחילה שרבי אריה הזדקן ונכנס לחנותו על מנת לנוח מעמל הדרך, הבין לאחר שעתיים שדבר לא רגיל מתרחש. הוא ניגש לרבי אריה ושאל: "האם יכול אני לעזור לכבוד הרב במשהו?"

רבי אריה הביט בו בעיניו הטובות ופרץ בבכי מר: "יהודי יקר, אין לי שום צורך בעזרה. אלא ששמעתי שאתה פותח את חנותך בשבת ורציתי להבין מדוע אתה עושה זאת. כעת יושב אני משך שעתיים בחנותך ורואה שהפדיון

גדול מאוד. מבין אני לליבך מדוע מתקשה אתה לוותר על הפיתוי של הממון הרב. אבל מה אעשה, בני, התייפח רבי אריה כשידו לוחצת את יד המוכר בחום ממיס "שבת היא ומוכרחים לשמור אותה".

המוכר הזדעזע והצהיר: "רבי, הרבה אנשים ניסו לשכנע אותי לסגור את החנות. לא היה אחד מהם שהגיע לחנות ולהבין כמה גדול הניסיון חוץ ממך. מבטיח אני לך שמשבת זו ואילך תהיה החנות סגורה..."

סיפור זה המצוטט מהספר 'מידות והנהגות טובות', מאיר את התמיהה העולה בצווי בפרשתנו על השופטים שישפטו את העם במשפט צדק. ואזהרה הזו מעט מתמיהה: מי שישפטו שלא בצדק - יוכל להתמנות כדיין? אמנם רבינו אברהם אבן עזרא מסביר שאזהרה זו חוזרת על הדיינים עצמם: כאשר אתם שופטים, תשפטו את העם בצדק. ואלו שאינם דיינים, כיצד שייכת אצלם האזהרה הזו?

כבר לימדונו חז"ל ש"אין לדיין אלא מה שעניו רואות". בדרך רמז אפשר לומר שכל יהודי משמש כדיין כאשר הוא מוכיח את השני, כאשר הוא מעיר לו על דבר מה. מזהירה התורה לכל יהודי "ושפטו את העם", כאשר הנך מבקר את מעשהו אין לך להסתפק רק במה שעניין רואות, תנסה לחוש אותו, להבין את עומק המצב שלו, לראות את מה שמעבר למעשה הפשוט וכך יהיה זה "משפט צדק".

בספר הקדוש 'רסיסי לילה' מסביר רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל, עניין נפלא שהרי בראש השנה נידון האדם. בשעת הדין מסתכלים בצורה יבשה, כמה מצוות, כמה עבירות וכמובן שמצבו של האדם אינו משופר. תקיעת השופר מעוררת את הקב"ה לשבת על כיסא רחמים. הכיצד? השופר מעורר את הלב לתשובה. **בשעת הרהורי התשובה של האדם, הקב"ה זונח את המעשה החיצוני, הוא "מביא כיסא" (של רחמים) ויושב לראות כמה קשה היה ליהודי בשעת הניסיון. על ידי כך הוא מהפך את דינם לזכות...**

באלול יכול כל אחד לעשות הכנה ליום הדין, לנסות שלא 'לדון' את הזולת טרם ינסה 'לראות' את הקושי שלו, שכן מקרה שברור לאחד כאישום מובהק, נראה בעיני השני כפסטר בשל חוסר שפיות זמנית. השתדלות זו תעורר על האדם מידה כנגד מידה, וביום הדין יראו גם אצלו כיצד ניתן לדון אותו לכף זכות. לעתים נמנעים בני אדם מלדון את חבריהם לכף זכות מאחר שמחשבת הזכות נראית להם בלתי הגיונית, אך האמת היא שהימנעותם אינה נובעת מכח ההיגיון אלא מרוע לב. אילו היו אוהבים את השני, בוודאי היו נתלים בכל

אפשרות שהיא ובלבד שידונוהו לכף זכות.

משל נאה סח המשגיח רבי דב יפה זצ"ל, לאדם שמחפש חפץ יקר שאבד לו, תחילה הוא מחפש במקומות שהחפץ עשוי להימצא שם, אחר כך הוא מחפש גם במקומות שאין הסברה נותנת שהחפץ ימצא שם ובשלב מאוחר יותר חוזר המאבד ומחפש אפילו כמה פעמים במקומות שכבר חיפש. ואף שידוע לו שכבר חיפש שם ומצד ההיגיון אין כל סיכוי סביר למצוא שם את החפץ האבוד, מכל מקום מתוך תשוקתו למצוא את האבידה, הוא נתלה אפילו באפשרות בלתי סבירה וחושב שמא בכל זאת לא חיפש יפה. כך גם בעניינינו, אילו היה כבוד האחר יקר בעיני חברו היה כל אחד מחטט ומחפש צדדים של זכות אפילו אם אין זה הגיוני.

מעשה היה בחתן וכלה שקבעו לעצמם להקדים קצת את זמן הדלקת הנרות, והנה בשבת הראשונה הכלה התמהמה מעט בהדלקת הנרות ונזכרה על ההסכם שהיה לה עם החתן להדליק קצת מוקדם יותר.

כשזכרה כבר עבר כמה דקות מהזמן שקבעו, ומיהרה מיד להדליק הנרות. הכלה ראתה שהחתן כבר הדליק הנרות, ולא מצאה לנכון לשאול אותו על הנהגה זו אך התמלאה באכזבה מהנהגת בעלה החדש, האם בשביל כמה דקות שאיחרה ידליק הוא הנרות, וישבה שבורה בכל סעודת השבע ברכות.

אמה של הכלה הרגישה בשברונה ולחצה עליה שתגלה לה מצפונה, ואכן הכלה סיפרה מהנהגת 'בעלה החדש'. אמה פרצה בבכי על התנהגות זו וסיפרה לבעלה את כל הסיפור, ואבי הכלה החליט לא לדבר עם החתן החדש על הנהגה זו, אבל היה שבור כל השבת מהנהגת החתן, ולא הרגיש שום שמחה בכל השבע ברכות של השבת שעלה לו בדמים מרובים.

במוצאי שבת ניגש אותו אבא לרב פיקח להתייעץ עמו מה לעשות ואיך להגיב על המעשה. אותו רב אמר כל הסיפור נראה לי מוזר, הרי אנו יודעים כמה כלה מכינה עצמה להדלקת נר שבת בפעם הראשונה, והאיך יתכן שהחתן ינהג כך?

הלך הרב אל החתן ושאלו על פשר התנהגותו, תפס החתן את ראשו ואמר לו איך קרה הדבר; **אני הכנתי את הנרות של השמן והדלקתי אותם על מנת לכבותם, ופתאום דפקו בדלת וניגשתי לפתוח ואז חמי הגיע וישבתי עמו ושכחתי לכבות את הנרות...**

וזה היא אחת מהדוגמאות המאלפות ביותר כיצד לדון את חברו לכף זכות.